

Dagmar Krogh Pedersen fortæller om skolen i Pederstrup, hvor hun voksede op.

Dagmar Krogh Petersen blev født i Pederstrup skole i 1919 som næst yngste af de syv børn som lærer C. Dalum og hustru Inger Birgitte Dalum.

Hun blev i 1944 gift med Svend Krogh Petersen og de flyttede til Randers-egnen og boede fra omkring 1948 i Randers.

Beretningerne er samlet efter flere samtaler med Dagmar og Svend i perioden fra omkring 2005 og frem til 2007 af Karen Spanggaard og Knud Erik Pedersen, Randers. Dagmar er Karen Spanggaards moster. Karens moder var Anna Kirstine Dalum.

Pederstrup Skole i 1920-erne

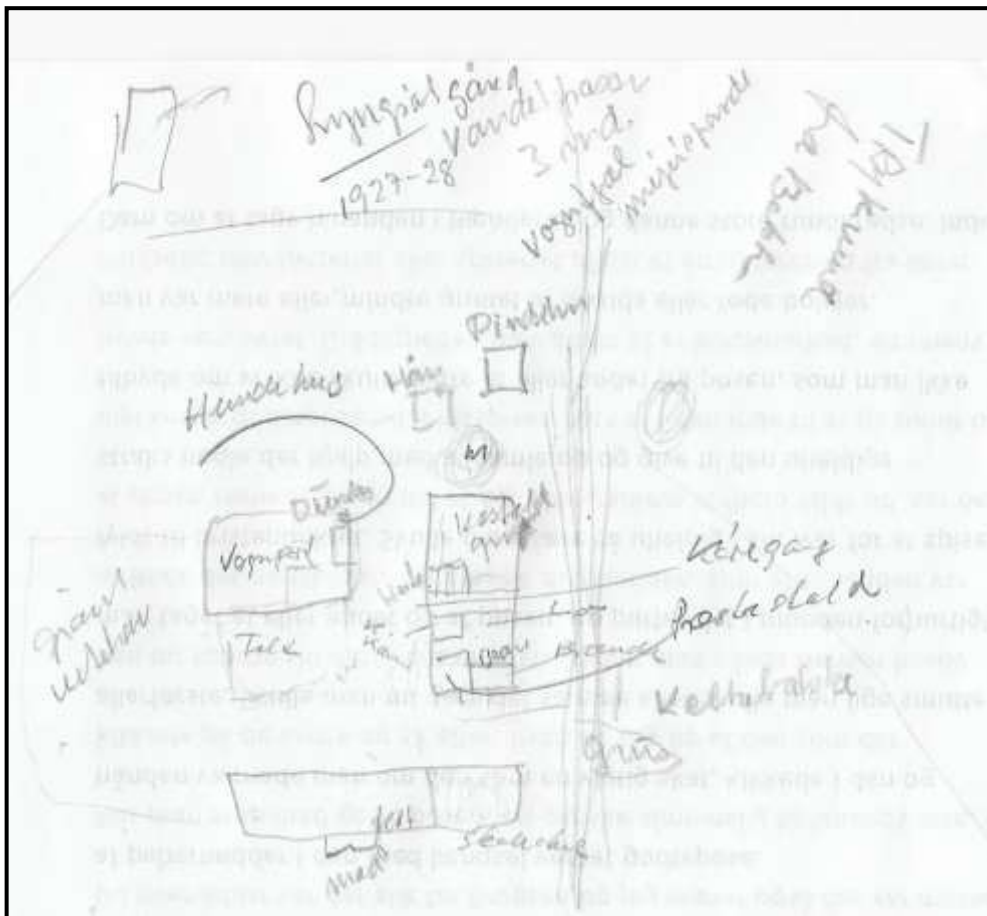

Indretningen af skolens bygninger

Til skolen var der et jord tilliggende, som Christen Dalum selv passede ved børnenes hjælp, hans store sønner havde forskellige opgaver, hvilket de ikke var alt for glade for.

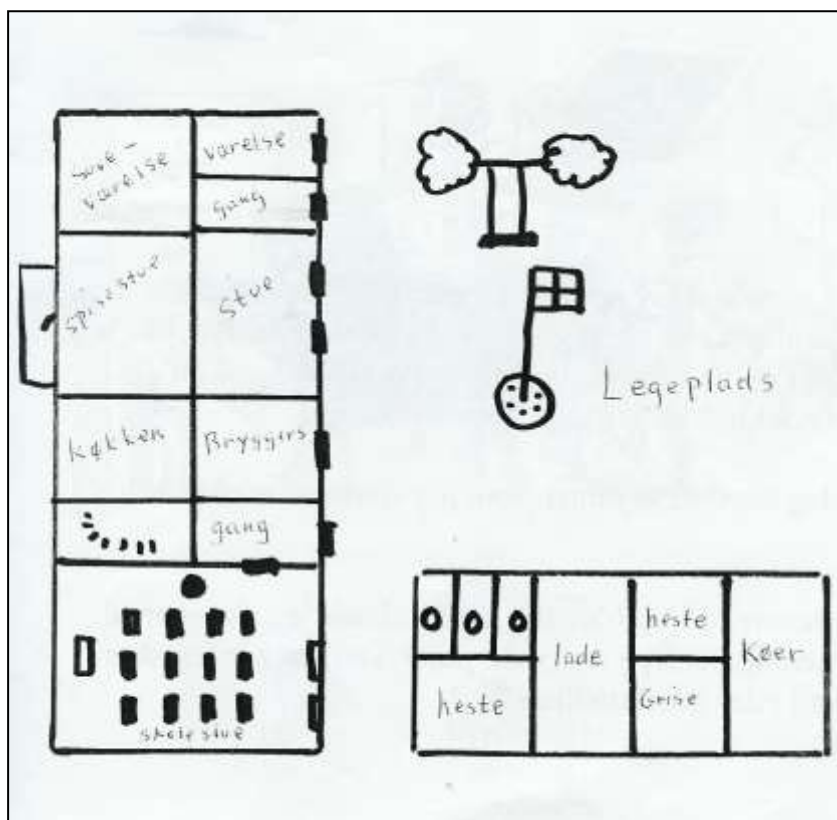
Besætningen bestod af 2 heste, den røde og så plagen. 4 sortbrogede køer og kalve. For det meste gik en gris eller to i stalden ved siden af hestestalden.

25 høns, 1 kok og kyllinger havde plads i hønsehuset lige bag møddingen og ved siden af pindhuset. I enden af vognporten var der et dueslag, som Dagmars brødre kunne hente ungerne i og sælge den og få lidt lommepenge. Børge, den yngste af brødrene havde også denne ret, og han solgte dueungerne for 2 kr. stykket. Derved fik han penge til foder til de sultne dueunger, men han havde vist nok en forestilling om, at han skulle have brugt pengene til noget helt andet.

*Pederstrup skole
tegnet efter
hukommelse af
Dagmar i 2006
og med hendes
kommentarer.
Teltet blev sat op
ved en datters
bryllup i 1927 og
i 1928 til deres
ældste datters
bryllup og
tidligere det år
til Chresten og
Birgittes
sølvbryllup.*

På tegningen har Dagmar skitseret, hvordan teltet var placeret i skolegården og festen havde for den været god for den 7- 8-rige Dagmar. "Jeg sov til klokken 12 næste dag".
For at holde varmen rundt ved bordene under festlighederne stod der under hvert bord en mejerispand med varmt vand hentet på mejeriet måske i Løvel.

Pederstrup skoles indretning i 1920'erne tegnet af Dagmar i 2007 sammen med sin datter, Anne Margrethe, der på Auning skole havde et emne om gamle dage, hvor Dagmar kom og fortalte om sin skolegang i Pederstrup skole i slutningen af 1920'erne.

For skolelæreren i Pederstrup havde kalkuner, gæs og

ænder ikke den store interesse. Måske skulle det være sådan, at de skolesøgende børn kunne have fred for dette fjerkræ, som for kalkunerne og gæssene vedkommende kunne være ret så aggressive og finde på at angribe.

Noget andet er også, at disse husdyr kræver et omhyggeligt renholdningsarbejde på de steder, hvor de opholder sig og færdes.

I Pindhuset, blev der opbevaret optændingsmateriale til komfuret og kakkelovnene.

Optændingsmaterialet var omhyggelig hugget af tynde grene og kviste på huggeblokken af sønnerne efter endt skolegang hos deres egen fader.

Pederstrup skole havde en englod, og der gravede vi selv tørv. Det var bedre at fyre med tørv i skolestuen, da de kunne holde på gløderne natten over og derved kaste en smule varme fra sig til næste morgen. Desuden var det mere økonomisk at fyre med tørv frem for det tildelte træ og pinde fra Pederstrups gårde, som var en del af lønnen til læreren.

Engang havde Dagmars brødre lokket hende til at kravle ind i hundehuset. ”Det var nu ikke ret stort”, var Dagmars kommentar hen ved 80 år efter. ”De kunne nemlig ikke selv være der”, havde brødrene sagt til deres lillesøster.

”Munter” hed en af hundene og hendes hvalp, ”Sjang”, afløste Munter i hundehuset ved Pederstrup skole.

Den havde en halvbror på en gård i nærheden og der var den meget.

Sjang havde den uvane at løbe efter biler, og derved var den blevet enøjet.

Det var meningen, at Sjang skulle blive i Pederstrup hos P. Andersen, når Christen og Birgitte skulle flytte til Overlund. Der kunne Sjang ikke komme med til.

Engang mens den var under ”tilvænnning” til at blive i Pederstrup, var den med P. Andersen i engen og der blev den bidt i snuden af en hugorm. Det overlevede den ikke, og for at forkorte smerterne

fra forgiftningen fra hugormens bid, blev den skudt af en mand fra Pederstrup, og den blev begravet under en stor sten – Kristi luftfartsstenen- i Pederstrup skoles skolegård.

Vandforsyningen til Pederstrup skole

Lige uden for indgangsdøren til lærerens bryggers var der en vandhane, hvor skoleeleverne kunne drikke vand og for øvrigt oversprøjte hinanden i frikvartererne. Pederstrup skole havde ikke en brønd et eller andet sted nær ved husene, men derimod kom vandet fra bakkerne på den anden side af vejen forbi skolen. Der var kilder, der aldrig holdt op med at flyde, så skolen blev forsynet med trykvand fra bakkerne. Rent kildevand.

I vinteren 1929, isvinter i februar, frøs rørene under skolegården og der måtte hente vand til Pederstrup skole fra Lyngsøgaard i 3 måneder i hestevognen eller på en vognfjæl, hvor mejerispandene stod.

På Lyngsøgaard, som ligger højt lige bagved skolen, der fik man også vand fra en kilde i bakkerne, men der havde man en brønd, hvor vandet strømmede igennem og der kunne vandet hentes til Pederstrup skole.

Andre steder i Danmark kunne der denne vinter meldes om vanskeligheder med især frosten. Den 18. januar rasede en snestorm, der lammede hele landet. I februar oplevede København mælkemangel. Isbryderne ”Tyr” og ”Lillebjørn” måtte give op. De mindre danske øer fik post pr. fly. Først den 17. marts begyndte færgerne at sejle. Isen i Øresund skruede sig helt op i Strandvejens villahaver. En del af ejerne forlangte, at kommunen skulle fjerne ismasserne. Diskussionen blev lang, og imens smeltede isen.

Elektricitet

Dagmar kan huske, hvordan der skulle pudses lampeglas til petroleumslamperne. Dette arbejde kunne man slippe for engang i slutningen af 1920'erne, da elektriciteten holdt sit indtog i Pederstrup skole.

Fælles cykel

De to søskende Børge og Dagmar fulgte ad til mangt og meget gennem deres barndom.

I hjemmet i Pederstrup skole stod der en damecykel, som de to søskende kunne bruge, hvis de f. eks. skulle til Kølsen for at komme på besøg hos moster Marie og Niels Hansen, som havde en gård der.

Turen til Kølsen for de to søskende foregik på den måde, at de hver især cyklede 1 km og stillede cyklen eller smed den i grøften, derpå tog de benene på nakken og løb videre mod Kølsen indtil cyklen med fører kom forbi og der blev gjort klar til en omstigning eller bytte-plads. På den måde nåede de Kølsen langt hurtigere end ved at bruge apostlens heste.

Børge var en del indigneret over, at han som dreng skulle køre på en damecykel, erindrer Dagmar.

Jul i Pederstrup skole

I december måned drog Christen Dalum ud i plantagen lige bagved skolen og hentede en høj gran, som blev sat ind i skolestuen og hæftet til en krog i loftet. Skolebordene blev stillet sammen, så der kunne blive plads til juletræet. En aften inden juleaften kom børnene sammen med deres forældre til juletræsfest i skolen.

Dagmar mindes de juleaftner, hvor de som familie holdt jul omkring juletræet i skolestuen, som noget helt særligt. Sommetider kunne der være 16 – 18 personer forsamlet i skolestuen i Pederstrup

skole. Det var min barndomsjul. Da de gode Pederstrup beboere flyttede juletræs festen til forsamlingshuset i byen, syntes Dagmar og Børge, at deres jul ikke var jul længere. Nu havde Christen fået hentet en mindre gran i plantagen og stillet den op i en af stuerne. Selv om pynten på træet nok var fra skolestuejuletræet, mente Dagmar altså ikke, det var rigtig jul for hende med det lille juletræ i stuen. Som Dagmar sagde, nu var der ikke meget ved at holde jul længere.

Familien Dalum med deres 5 ældste børn omkring 1915.

Fra venstre ses Christen med Gunnar på skødet, Inger Birgitte, Christian, Anna Kirstine, Olav og Valborg.

Det løse vindue til skolestuen

Engang efter at familien Dalum havde forladt Pederstrup skole i 1938 kom de to forlovede par, Dagmar og Svend sammen med Dagmars broder, Børge, født i 1921 og Else cyklende forbi Pederstrup skole for at se, hvordan der så ud, nu da de ikke boede der længere.

Skolen stod tom, men det kunne nu være helt godt at komme ind og måske gå rundt i barndommens skolestue.

Dørene var selvfølgelig låste. Børge vinkede dem om til skolestuen og der gik han hen til et vindue og bankede på et vindue, som han vidste, sad løs. Det gjorde det stadigvæk. Efter et hårdt og velrettet dunk af Børge, kunne han åbne vinduet og komme ind i skolestuen. Om alle måtte den samme vej, vides ikke. Else og Dagmar var i hvert fald på sightseeing i skolestuen, kunne Else fortælle Dagmar forleden dag, da de snakkede sammen.

Det var en særlig oplevelse at gå rundt i barndommens skolestue år senere, efter at de var flyttet derfra, pointerede Dagmar, da hun fortalte om oplevelsen.

Senere på cykelturen denne sommerdag kom de ind til P. Andersen i Pederstrup og der blev de budt på sodavand.

Turen gik også gennem Løvel og der cyklede de lige ind på "Rørbækgaard" for at hilse på Søren Peter og Agnete. Søren Peter var Dagmar og Børges onkel. Der blev de modtaget med åbne arme og inden længe havde Agnete fremtryllet en stor lagkage til den overraskende gæstevist, som blev afsluttet med et aftensmåltid.

"Vi kom lige forbi, og så syntes vi, vi ikke kunne køre forbi uden lige at hilse på jer, og se hvordan I havde det". Om hændelserne fra Pederstrup skole blev fortalt på "Rørbækgaard" vides ikke.

Mange år senere..

I 2006 en sommerdag gjorde vi, Svend, Dagmar, Karen Spanggaard og Knud Erik Pedersen holdt ved Pederstrups nu nedlagte skole for at se det vindue, som kunne åbnes engang for flere årtier siden. Vinduerne var de samme som dengang, men vi kunne ikke lige finde "det løse vindue" til skolestuen i 1938. Den nuværende ejer taler med Karen og Dagmar.

Fra den 27. juni 2016 ved vi nu, at denne ejer hedder Thomas Bjerge.

Den dag kom vi også lige forbi efter at vi havde været på tur i C. Dalums fodspor i 1938 ud fra en artikel, som han havde skrevet til Viborg Stifts Folkeblad. Vi var i alt 5 personer. 2 var døtre af den ældste datter, Anna Kirstine. Én var søn af Olav og han havde sin kone med og undertegnede.

Vi var alle meget glade for lige at kunne få lov til at kikke ind. Vi var lidt beklemte ved at bede Bjørk, jeres søde datter, om vi måtte komme ind. Hun tog meget fint imod os, og viste os det billede af Pederstrup skole i jeres stue. Vi fortalte hende og historien om vinduet i skolestuen, og vi kikkede, men kunne heller ikke lige se, hvilket det skulle være.

Alle siger tusind tak for at få lov til at kikke ind i den bygning, som har været ramme for deres forældre i deres barn- og ungdom.

PS: Vi går ud fra, at artiklen, som C. Dalum skrev i 1938 om, hvordan de Pederstrupper-skolebørn var på udflugt hos sig selv, er kendt af jer. Skulle det ikke være tilfældet, vil jeg gerne sende den til jer via mail.

Med venlig hilsen

Karen Spanggaard og Knud Erik Pedersen, Randers

NB. "På udflugt hos os selv" er på hjemmesiden under Artikler: <https://pederstruphistorie.dk/wp-content/uploads/Artikler/En-Tur-gennem-Pederstrup-Sogn.pdf>

Denne artikel er gemt og afleveret af familien Bjerge, Pederstrup Skole.